

Miloš Milenković

Urgentnost antropologije spoljnih teritorija*

Apstrakt: U kontekstu transformacije dela srpske antropologije u socijalnoteorijski menadžment identiteta, predlažem komparativno-istoriografsko i komparativno-etnografsko učenje od društava sa sličnim postkolonijalnim iskustvom, u cilju uključivanja discipline u urgentnu odbranu Srbije i Beograda od etnoprofiterskih interesa elita u/iz spoljnih teritorija, preostalih na ruševinama naših neosmišljenih, resursima neprilagođenih, preteranih ili nemoralnih avantura iz XX veka. Srpska antropologija, koju pišu antropolozi kojima su Srbija i Beograd "zavičaj" po poreklu ili po civilizacijskom izboru, može da odigra ključnu ulogu u odbrani interesa građana Srbije od interesa elita u/iz spoljnih zavičaja, posebno ukazivanjem na procese za koje je kao disciplina i najstručnija – profesionalizaciju etniciteta, interaktivna i hibridna svojstva identiteta, instrumentalnu prirodu tradicije i politiku identiteta uopšte. Imajući u vidu posebno poslednji, umnogome uspešan pokušaj sproveden krajem XX i početkom XXI veka, da se životi, zdravlje, blagostanje, dostojanstvo i budućnost osoba rođenih u/ i lojanih interesima Srbije i Beograda masovno, temeljno i dugotrajno žrtvuju i podrede interesima etnoprofiterskih elita u/iz spoljnih teritorija, u članku ukazujem na mogućnost da se, uporedo komparativnom učenju na pomenutim postkolonijalnim iskustvima, primene delikatna iskustva urgentne antropologije i bogata tradicija kolektivnih istraživanja. U tekstu se analiziraju i rezultati prvog takvog istraživanja, koje predstavlja inicijalni i hvale vredan, hrabar korak u mudrom nastojanju da se društveno-humanističke nauke angažuju u potrazi za ekspertskim, a ne mitskim/dnevnopolitičkim rešenjima ključnog problema srpske nacije – kako namiriti interese elita populacijâ u/iz spoljnih teritorija u dovoljnoj meri, takvoj da se njihovi lokalni/regionalni problemi i privatni interesi više ne mogu nikada tretirati kao problemi celine nacije, niti koristiti kao razlozi za (samo)uništavanje i (samo)ponižavanje Srbije i Beograda.

Ključne reči: urgentna antropologija, kolektivna istraživanja, politika znanja, politika identiteta, Srbija, Beograd, nacionalni interes, nacionalno dostojanstvo, primena društveno-humanističkih nauka, menadžment identiteta, spoljne teritorije, postkolonijalna baština

* Članak je prilog sa projekta "Antropologija u 20. veku: Teorijski i metodološki dometi" Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (147037).

Ka menadžmentu postkolonijalne baštine

U ranijim radovima¹ već sam objasnio da je mudro iskoristiti iskustva antropologije XX veka pri transformaciji srpske antropologije iz nacionalne nauke cvijičevskog tipa u socijalnoteorijski menadžment identiteta. Predložio sam i, na osnovu višegodišnjeg istraživanja političkih implikacija metodoloških transformacija discipline, da je s tim ciljem verovatno nužno strateški žrtvovati teorijsko/metodološke domete discipline – i postmoderne kritike pozitivističke etnografije² i postkulturnu teoriju³. U ovom radu predlažem srpskim antropološkinjama i antropolozima, i kolegicama i kolegama iz srodnih društveno-humanističkih disciplina, da promisle granice "nacije", i pozivam da u skladu sa njenim ovozemaljskim konceptom, nastavimo istraživanja spoljnih teritorija ne bili smo doprineli očuvanju i unapređivanju naše *postkolonijalne baštine*.

Izgubiti u četiri etnokonfesionalna rata populaciju, teritorije i druge materijalne i simboličke resurse, nacionalno dostojanstvo i samopoštovanje, a posebno i poslednja realna uporišta autostereotipa o sopstvenoj nacionalnoj istorijskoj ulozi i veličini, nije ni lako političko breme niti jednodimenzionalan socijalnoteorijski ambijent. Imajući toliko obimnu posleratnu socijalnu traumu u vidu, srpski društveno-humanistički naučnici ne bi trebalo da budu preoštri prema političarima koji nastoje da osećanjima pripadanja u populaciji upravljaju u kontekstu kontinuiranog identitetskog konflikta⁴ – na nama je da pokušamo da im pomognemo. S tim ciljem, slobodan sam da skrenem pažnju na bogata iskustva

¹ Milenković, Miloš (2007) *Istorija postmoderne antropologije: Posle postmodernizma*. Beograd: Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Srpski genealoški centar (Etnološka biblioteka, knj. 27); isti, 2007. *Istorija postmoderne antropologije: Teorija etnografije*. Beograd: Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Srpski genealoški centar (Etnološka biblioteka, knj. 24).

² Milenković, Miloš (2006) Idealni etnograf. *Glasnik Etnografskog instituta SANU* 54: 161-172; Milenković, Miloš (2007) Istraživanje, terensko. u: Mimica Aljoša, Bogdanović Marija (ur.) *Sociološki rečnik*. Beograd: Zavod za udžbenike, 209-210.

³ Milenković, Miloš (2004) Postkulturna antropologija i multikulturne politike. u: Kovač Senka (ur.) *Problemi kulturnog identiteta stanovništva savremene Srbije*. Edicija Etnoantropološki problemi – Monografije. Beograd: Filozofski fakultet, 61-74; Milenković, Miloš (2007) Paradoks postkulturne antropologije: Postmoderna teorija etnografije kao teorija kulture. *Antropologija* 3: 121-143.

⁴ O identetskim dilemama i konfliktima u savremenom srpskom društvu v. posebno Naumović, Slobodan (2005) Društvene osnove i političke upotrebe narodskih priča o srpskom nejedinstvu. *Filozofija i društvo* 26: 65-104 i Đerić, Gordana (2003) Svakodnevne diskursivne prakse o "osobinama naroda" i važnosti nacionalnog identiteta. u: Golubović Zagorka, Spasić Ivana i Pavićević Đorđe (ur.) *Politika i svakodnevi život: Srbija 1999-2002*. Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju, 175-211.

društava sa uporedivom prošlošću – iskustva bivših kolonijalnih centara moći, u kojima su generacije političara, književnika, publicista, javnih aktera, i posebno društveno-humanističkih naučnika, osmišljavale strategije odnosa prema post-kolonijalnom iskustvu i strategije upravljanja postkolonijalnom baštinom.

Imajući u vidu da Republika Srbija nominalno nema kolonijalna iskustva, i da su se one teritorije koje su Srbiji danas "spoljne", počev od širenja moderne srpske države regionom nalazile u različitim pravnim statusima, uključujući i još uvek aktuelni spor u vezi sa statusom Kosova/i Metohije, skrećem pažnju na potrebu za temeljnim upoznavanjem iskustava eksplicitno kolonijalnih centara, s obzirom na to da sa njihovim spoljnim teritorijama naše spoljne teritorije nemaju samo spoljne analogije već i značajne strukturne sličnosti. Nastojanja populacija iz perifernih teritorija ili bivših kolonija da usmeravaju istorijsku sudbinu centra u komparativno-etnografskoj i komparativno-istorijskoj perspektivi nisu novost, naprotiv. Naša aktuelna i nekoliko narednih Vlada imaju na raspolaganju veoma širok dijapazon scenarija postupanja sa perifernim akterima koji nastoje da sopstvene interese nametnu kao nacionalne, od De Golovog⁵, preko britanskog⁶ do aktuelnog, Putinovog⁷. Za koji god model da se odluči naša politička zajednica, njegova primena će zahtevati oprez prema zamkama normativizma i stoga pomna kolektivna etnografska istraživanja politike identiteta.

Oba osnovna tipa kolektivnih etnografskih istraživanja – kolaborativna etnografija, u kojoj istraživač priznaje koautorstvo svojim proučavanjima⁸, i klasičnija koncepcija, istraživanje u kojem se dizajn, izvođenje istraživanja, opisivanje i interpretacija rezultata, kao i prilagođavanje rezultata javnom interesu, smatraju kolektivnim rezultatom istraživačkog tima⁹ – danas su rele-

⁵ O De Golovoj strategiji konačnog rešenja i potpune minimizacije uticaja kolonista na imperijalni centar (uz poseban značaj činjenice da je reč o kontekstu u kojem je Francuska Alžir smatrala delom svoje teritorije, a ne kolonijom, dominionom i sl.), interpretiranoj na način koji se sa minimalnim prilagođavanjima može primeniti u zaštiti Srbije i Beograda v. Cohen, William B. (2003) *The Algerian War and the Revision of France's Overseas Mission. French Colonial History* 4, 227-239.

⁶ O modelu retradicionalizacije populacije u spoljnoj teritoriji/koloniji kao instrumentu (rizičnog) upravljanja v. Misra, Maria (1999) *Lessons of Empire: Britain and India. SAIS Review* 23, 2: 133-153.

⁷ O posledicama strategije finansiranja nacionalizma perifernih elita iz centra po sam centar v. Morozov Vaitheslav (2008) *Sovereignty and Democracy in Contemporary Russia: a modern subject faces the postmodern world. Journal of International Relations and Development* 11, 152-180.

⁸ Lassiter Luke Eric (2005) *The Chicago Guide to Collaborative Ethnography*. Chicago: Chicago University Press, 15.

⁹ O problemima kolektivnog etnografskog istraživanja u Srbiji v. Baroš, Sladana i Bojan Žikić (2006) *Kvalitativna istraživanja u okviru "druge generacije nadzora nad HIV-om". Socijalna misao* 13, 3: 57-75.

vanтна u urgentnom укјучивању српске антропологије у менаџмент постколонијалне баштине. Посебан значај у овом процесу имаће разрешење парадоксалне ситуације у којој се антрополошка анализа јавних и практичних политика може доживети као анти-социјална¹⁰, што је ризик у веzi са којим српска антропологија треба да трага за стратегијом опстанка у pseudopatriotskom амбијенту, hendi-kepiranom за културу критичког samounapređivanja.

Istorijat kolektivnih etnografskih истраживања zauzima posebno poglavlje u metodološkoj istoriji discipline. Njihov poseban значај огледа се у мери у којој су допринели dekonstrukciji мита о позитивној, neupitnoj etnografskoj percepciji других култура путем контрастирања ishoda percepcije у realnom vremenu, zatim у nastojanjima да се perspektivizam refleksivno inkorporira у metodološko jezgro discipline¹¹, ali prevashodno као institucionalni okvir legitimacije ponovljenih истраживања међу klasične metodološke resurse.¹²

Prvi korak je učinjen

Jedno urgentno антрополошко-socioloшко-etnolingvističko истраживање predloženog tipa već је sprovedeno, i то са izuzetnim uspehom. Dr Saša Nedeljković, docent na Odeljenju за etnologiju i антропологију Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, priredio је zbornik radova "Savremena kultura Srba na Kosovu i Metohiji"¹³, čije је objavljivanje hrabro i mudro finansiralo Ministarstvo за Kosovo i Metohiju Republike Srbije. Ovaj zbornik predstavlja pionirsko proučavanje u našoj nacionalnoj антрополошкој tradiciji inače zanemarenih истраживања elita u spoljnim teritorijama. Njihovo minuciozno proučavanje predstavlja važan korak na putu povratka dostojanstva naše političke zajednice, posebno imajući u vidu njihovu stalnu težnju i povremeni uspeh да utiču, često i presudno, на биолошку, економску и културну судбину држављана Srbije и Beograda.¹⁴

¹⁰ David Mosse. (2007) Anti-social anthropology? Objectivity, objection, and the ethnography of public policy and professional communities. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 12, 4: 935-956.

¹¹ О значају и problemima perspektivizma v. Milenković, Miloš (2009) Interdisciplinarni afiniteti postmoderne антропологије, deo I: Paradigmatski zastoји i opšta mesta interdisciplinarne redukcije. *Antropologija* 7.

¹² О implikacijama ponovljenih истраживања, posebno pri transformaciji klasične metodologije u politiku znanja v. Kovač, Senka i Miloš Milenković (2006) Ponovljene studije u антропологији: van Bek vs. Griol. *Antropologija* 2: 89-109.

¹³ Biblioteka *Antropološki ugao*, Kruševac: Baštinik 2008, ISBN 978-86-87593-00-8

¹⁴ U том smislu, posebno су bitni oni rezultati ovog истраживања који nedvosmisleno ukazuju на osećaj duboke ekonomske i kulturne zaostalosti "Srca Srbije", dvostruke izmeštenosti kosovskih Srba iz srpskog i kosovskog društva i dr. elemenata koji

U pitanju je hvale vredno, jedinstveno izdanje koje u vremenima revitalizacije kosovskog mita, konstrukcije kosovske krize kao društvenog problema u Srbiji po svrgavanju post-diktatorske vlade i rehabilitacije pseudopatriotizma 2004. godine, kao i aktuelne političke instrumentalizacije dnevno-političkih i životnih problema u spoljnim teritorijama, hrabro tretira noćne more pseudopatriota, razobličavajući profesionalizaciju etniciteta, interaktivnu prirodu identiteta, instrumentalnu prirodu tradicije i druge elemente rekonfiguracije kulture kosovskih Srba putem aktuelnih etnoprofiterskih politikâ identiteta. Budući da je u pitanju složeno izdanje, sa priložima autora iz različitih disciplina i sa veoma raznolikim tematskim fokusom, a u nadi da će zbornik biti detaljno prikazivan, promovisan, rado čitan i – u kontekstu još uvek nesuzbijenog pokušaja ukidanja humanističkih nauka u Srbiji putem scijentometrije – masovno citiran¹⁵, ovu afirmativnu kritiku posvećujem činjenici da zbornik u celini predstavlja još jedan značajan korak koji je srpska antropologija prevalila na putu ka svojoj novoj ulozi deetnifikovane nacionalne nauke između interpretativne humanističke umetnosti¹⁶ i socijalnoteorijskog upravljanja osećanjima pripadanja.¹⁷

Uz antologijski primer refleksivnog uvoda S. Nedeljkovića, koji je u uvodnom tekstu¹⁸ podigao standard politike znanja srpske etnografije, implicitno

podsećaju na činjenicu da se periferne etnoprofiterske elite mora namirivati uporedo s nastojanjima da joj se uticaj u našem javnom mnjenju umanji, a uprkos popularnoj predstavi o urgentnosti smanjenja javne potrošnje, u aktuelnom kontekstu u kojem pseudopatriotska opozicija konstruiše tzv. "Svetsku ekonomsku krizu" kao problem sa implikacijama po "sudbinu nacije". U tom nastojanju, veliku pomoć trebalo bi da očekujemo od onog dela sveštenstva koje je priznalo da se granice srpske države i granice balkanskih eparhija SPC ne mogu poklapati, a da su pokušaji da se one poklope krajem 20. veka izazvali depopulaciju, ekonomsku katastrofu i potpuno poniženje nacije kojoj je navodno trebalo da posluže.

¹⁵ Kovačević Ivan (2008) Odnos države prema humanističkim naukama u Srbiji početkom XXI veka – citatometrija kao pokušaj ubistva srpske antropologije. *Etnoantropološki problemi* 3, 2: 27-43.

¹⁶ Za primer kako interpretativna humanistička umetnost efektivno razobličava manipulaciju popularnim predstavama u tranziciji v. Kovačević, Ivan (2006) Legenda o poštaru – lopovu i biznismenu. *Antropologija* 1: 9-18.

¹⁷ O transformaciji antropologije u socijalnoteorijsku disciplinu srodnu političkim i pravnim naukama a i dalje blisku humanistici, pogodnu za upravljanje osećanjima pripadanja putem strategije tematske apropijacije identiteta v. Milenković, Miloš (2008) Problemi konstitucionalizacije multikulturalizma – pogled iz antropologije. Deo prvi – o "očuvanju" identiteta. *Etnoantropološki problemi* 3, 2: 45-57.

¹⁸ Nedeljković, Saša (2008) "Problemi primene antropologije: Antropološko istraživanje savremene kulture Srba na KiM", u: Nedeljković, Saša (ur.), *Savremena kultura Srba na Kosovu i Metohiji*, zbornik radova, Biblioteka Antropološki ugao, Kruševac: Baštinić, 2008, 19-73.

problemizirajući rizike demitologizacije pod svakodnevnim etnoprofiterskim pritiskom, prema rečima urednika: "...između nacionalizma, profesionalizma, altruizma i hedonizma", zbornik sadrži pet priloga, posvećenih: a) situacionoj, interaktivnoj i interesnoj rekonstrukciji identiteta putem institucionalnog upravljanja procesima kategorizacije i identifikacije, usko povezanog sa distribucijom resursa (u) iz centra osmišljenoj i finansiranoj konfiguraciji moći¹⁹; b) dubokim identitetskim autopercepcijskim i heteropercepcijskim razlikama unutar tzv. "kosovskih Srba", s posebnim naglaskom na dualnost identiteta "starosedelaca" i "kolonista" posle širenja moderne srpske države na spoljne teritorije i njihove konačne kolonizacije 1918. godine²⁰; c) metodološkim problemima savremene antropološke lingvistike, s posebnim naglaskom na nelegitimnosti deiktike analize izvan konteksta, što je prilog koji implicitno denunciira standardnu praksu da se tzv. "etnografska grada" analizira nakon što su je prikupili drugi istraživači, pa je metodološki poučan a polemički plodan²¹; d) obelodanjivanju individualnosti građana i građanki, toliko retkom a toliko potrebnom u vremenima zastrašujuće homogenizujuće sabornosti, na osnovu antropolingvističke analize korpusa etnomedicinskih znanja koja je i na nivou etnokulturno-specifičnih znanja pokazala da su jedino što je stvarno – varijacije²²; e) istraživanju rekonstrukcije etniciteta u realnom vremenu, a pod pritiskom svakodnevnog etničkog konflikta, s posebnim naglaskom na preispitivanje očigledne mada uvek iznova reaktuelizovane hipoteze/tužne činjenice, da kosovski Srbi u procesima globalne retradicionalizacije ne predstavljaju nikakav izuzetak; da su i oni podredili sve svoje druge identitete – etničkom²³.

Značaj metodoloških aspekata u užem smislu, ne zaostaje za političkim značajem rezultata ovog kolektivnog istraživanja. Iako savremeno dizajnirano i sprovedeno, ono nije uspeo da izbegne večite metodološke "probleme" sociokulturnih istraživanja, demonstrirajući da su neminovni i delegitimišući njihov

¹⁹ Rajčević, Jelena (2008) "Institucije i identitet u severnoj Kosovskoj Mitrovici", u: Nedeljković, Saša (ur.), *Savremena kultura Srba na Kosovu i Metohiji*, zbornik radova, Biblioteka Antropološki ugao, Kruševac: Baštinik, 75-108.

²⁰ Zlatanović, Sanja (2008) "Starosedelci i doseljenici: međugrupne percepcije u posleratnom diskursu", u: Nedeljković, Saša (ur.), *Savremena kultura Srba na Kosovu i Metohiji*, zbornik radova, Biblioteka Antropološki ugao, Kruševac: Baštinik, 109-126.

²¹ Sikimić, Biljana (2008) "Crkvine severnog Kosova 2001: u traganju za istraživačkim metodom", u: Nedeljković, Saša (ur.), *Savremena kultura Srba na Kosovu i Metohiji*, zbornik radova, Biblioteka Antropološki ugao, Kruševac: Baštinik, 131-146.

²² Ćirković, Svetlana (2008) "Stvarnost kosovske enklave: autopercepcija tradicionalnog lečenja", u: Nedeljković, Saša (ur.), *Savremena kultura Srba na Kosovu i Metohiji*, zbornik radova, Biblioteka Antropološki ugao, Kruševac: Baštinik, 147-181.

²³ Marković, Olivera (2008) "Etnički identitet građana srpske nacionalnosti u Kosovskoj Mitrovici", u: Nedeljković, Saša (ur.), *Savremena kultura Srba na Kosovu i Metohiji*, zbornik radova, Biblioteka Antropološki ugao, Kruševac: Baštinik, 185-208.

status problema, poput (ne)legitimnosti uzorka ili (in)koherencije rezultata. Ti prividni nedostaci nadoknađeni su otvorenošću implikacija koje nam istraživanje nudi, posebno za javnu raspravu o rekonfiguraciji naših imaginarnih granica posle četiri izgubljena etnokonfesionalna rata, a imajući u vidu da je klasična srpska dvorska etnologija prve polovine 20. veka eksplicitno kumovala ideji da bi preklapanje nacionalnih i etničkih granica naše političke zajednice trebalo da gajimo kao kolektivni ideal i stub identiteta, legitimisemo ga nacionalnom naukom a sprovodimo bajonetima.²⁴ Osim toga, rezultati dobijeni ovim istraživanjem biće veoma korisni pri dizajnu budućih istraživanja na perifernim teritorijama, čije bi etnoprofiterske elite mogle ponovo da pokušaju da isprovociraju smrt, sakaćenje, bolest, sunovrat ekonomije i ponovno moralno uniženje građana Srbije i Beograda. Od izuzetnog didaktičkog značaja, posebno ka politici orijentisane antropološke poddiscipline, jesu i oni aspekti ovog kolektivnog istraživanja, eksplicitno posvećeni scenarijima o verovatnoj budućnosti srpskog etniciteta pod stalnom rekonstrukcijom na Kosovu.

Zaključak

Usred sadomazohističke/samoponižavajuće novokosovske euforije u srpskoj javnosti, plasirane 2004. a obnovljene 2008. godine, naše Ministarstvo za Kosovo i Metohiju imalo je hrabrosti da započne istraživanja etnografske stvarnosti spoljnih teritorija. Ono predstavlja korak u mudrom nastojanju da se društveno-humanističke nauke angažuju u potrazi za ekspertskim, a ne dnevnopolitičkim rešenjima ključnog problema srpske nacije – kako pomoći populacijama iz spoljnih teritorija u dovoljnoj meri da se njihovi lokalni/regionalni problemi i privatni interesi više ne mogu nikada tretirati kao problemi i interesi celine nacije i njenog stvarnog "srca", niti ponovo koristiti kao razlozi za (samo)uništavanje i (samo)ponižavanje Srbije i Beograda. Izdanja poput ovog nagoveštavaju da ćemo, ukoliko se nastavi sa organizovanim etnografskim istraživanjima spoljnih teritorija i mudrim upravljanjem osećanjima pripadanja u populaciji u kojoj neproporcionalno visok uticaj još uvek imaju et-

²⁴ Milenković, Miloš (2008) O naučnom radu i našem univerzitetu (sto godina kasnije). *Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu* 72. Čitaocima zainteresovanim za proces demitologizacije pseudonačnih autoriteta/mitskih disciplinanih predaka u kontekstu razobličavanja pseudo-moderne srpske dvorske etnologije kao resursa za crtanje etničkih granica i vođenje etničkih ratova, preporučujem da istraživanje ove polemički plodne teme svakako počnu od: Kovačević, Ivan (2001) *Istorija srpske etnologije, I*. Beograd: Srpski genealoški centar (Etnološka biblioteka knj. 1) i Naumović, Slobodan (1999) Identity creator in identity crisis: Reflections on the politics of Serbian ethnology. *Anthropological Journal of European Cultures* 8, 2: 39-128.

noprofiterske elite, kao politička zajednica trezvenije, pragmatičnije, instrumentalnije i dostojanstvenije pristupati sopstvenom postkolonijalnom nasleđu i konačno se integrisati u strateško upravljanje sopstvenom budućnošću.

Miloš Milenković

The urgency of outer territories anthropology

In the context of transforming a part of Serbian anthropology into social theoretic management of identity, I suggest both comparative historiographic and ethnographic learning from societies with similar post-colonial experience, with the aim to include the discipline into an urgent defense of Serbia and Belgrade from further ethno-profiteering interests of elites in/from outer territories, left over on the ruins of our ill judged, resource incompatible, exaggerated or immoral twentieth century adventures. Serbian anthropology, written by anthropologists to whom Serbia and Belgrade are "homeland" by origin or civilized choice, should play the key role in the defense of Serbian citizens from the interest of elites in/from the outer "homelands", particularly by revealing the processes for which it is, as a discipline, most expert at – the professionalization of ethnicity, interactive and hybrid nature of identity, instrumental nature of tradition and the identity politics in general. Having in mind the latest attempt, a particularly successful one, conducted by the end of the 20th and the beginning of the 21st century that the lives, health, well-being, dignity and future of persons born in and loyal to the interest of Serbia and Belgrade, in large scale, thoroughly and long term be sacrificed and dedicated to the interests of ethno-profiteering elites in/from outer territories, in this article I point to the possibility to, along with the comparative learning from the above mentioned post-colonial experiences, delicate experiences of urgent anthropology be applied as well as the rich tradition of collective research. This text analyzes the results of first such research, that represent the initial, praiseworthy and a brave step in the wise striving to engage social sciences and humanities in a search of expert and not mythical/daily-political solutions of the key problem of the Serbian nation – that of how to settle the interests of the elites of population in/from outer territories sufficiently so that their local/regional problems or private interests can never again be treated as the national interest, nor be used as reasons for (self)destruction and (self)humiliation of Serbia and Belgrade.

Key words: urgent anthropology, collaborative ethnography, politics of knowledge, identity politics, Serbia, Belgrade, national interests, national dignity, applied social science and humanities, identity management, outer territories, post-colonial heritage

Miloš Milenković

L'urgence de l'anthropologie des territoires extérieurs

Dans le contexte de la transformation d'une partie de l'anthropologie serbe en management socio-théorique de l'identité, je propose de prendre exemple sur les sociétés ayant une expérience post-coloniale semblable et de recourir aux leçons historiographiques et ethnographiques livrées par ces sociétés, dans l'objectif d'inclure la discipline dans une défense urgente de la Serbie et de Belgrade contre les intérêts ethno-profiteurs des élites dans/des territoires extérieurs, demeurées sur les ruines de nos aventures du XXe siècle, non-méditées, inadaptées à nos ressources, exagérées ou immorales. L'anthropologie serbe, écrite par des anthropologues pour qui, par leur origine ou par leur choix civilisationnel, la Serbie et Belgrade représentent "leur patrie", peut jouer un rôle déterminant dans la défense des intérêts des citoyens de Serbie face aux intérêts des élites dans/des patries extérieures, notamment par la mise en lumière des processus pour lesquels elle est en tant que discipline la plus compétente – professionnalisation de l'ethnicité, la nature interactive et hybride de l'identité, la nature instrumentale de la tradition et la politique de l'identité en général. Compte tenu notamment de la dernière tentative, en bonne partie réussie et mise en oeuvre à la fin du XXe et au début du XXIe siècle, de sacrifier et de subordonner de manière massive, profonde et durable, la vie, la santé, le bien-être, la dignité et l'avenir des personnes nées en Serbie et à Belgrade et loyaux à leurs intérêts, aux intérêts des élites ethno-profiteuses dans /des territoires extérieurs, dans cet article j'indique la possibilité d'appliquer, parallèlement à la leçon comparative tirée des expériences post-coloniales évoquées, les expériences délicates de l'anthropologie urgente et la riche tradition des recherches collectives. Dans le texte sont analysés également les résultats de la première étude ainsi menée, ce qui représente un pas initial et digne de louanges dans la sage entreprise d'engager les sciences humaines et sociales à la quête des solutions expertes et non pas mythiques/ momentanées du problème essentiel de la nation serbe – à savoir comment servir les intérêts des élites des populations dans /des territoires extérieurs dans une assez large mesure pour que leurs problèmes locaux/ régionaux et leurs intérêts privés ne puissent plus jamais être traités comme les problèmes de la totalité de la nation, ni utilisés comme raisons de l'(auto-) destruction et de l'(auto-)humiliation de la Serbie et de Belgrade.

Mots-clés: l'anthropologie urgente, les recherches collectives, la politique du savoir, la Serbie, Belgrade, l'intérêt national, la dignité nationale, l'application des sciences humaines et sociales, le management de l'identité, les territoires extérieurs, le patrimoine post-colonial